

NORGES HØYESTERETT

Den 15. juni 2023 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Bergsjø, Bergh og Steinsvik i

HR-2023-1114-U, (sak nr. 23-051044STR-HRET), straffesak, anke over dom:

A (advokat Berit Reiss-Andersen)

mot

Påtalemyndigheten

truffet slik

B E S L U T N I N G :

Sakens spørsmål og bakgrunn

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens fellende dom for grov narkotikaovertrедelse.
- (2) A er satt under tiltale for overtrедelse av straffeloven § 232 andre ledd første alternativ, jf. § 231 første ledd, jf. § 79 bokstav c og § 15 for, som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, ulovlig å ha innført, ervervet, oppbevart eller overdratt narkotika, eller medvirket til dette. Grunnlaget er angitt slik i tiltalens post I b:

«I tiden forut for 23. mai 2020 har han, som ledd i aktivitetene til en organisert kriminell gruppe, deltatt i en pågående narkotikavirksomhet ved å ha kjøpt, innført, oppbevart og/eller solgt en meget betydelig mengde narkotika, blant annet slik:

1. Lørdag 9. mai 2020 innførte han 276 kilo hasj og 35 kilo amfetamin fra Nederland til Norge.
  2. Søndag 10. mai 2020 på Vestby mottok han 51 650 euro fra B. Pengene var enten betaling for narkotika og/eller forsøk på kjøp av narkotika.
  3. Søndag 17. mai 2020 på X utenfor Oslo mottok han 69 900 euro fra B. Pengene var enten betaling for narkotika og/eller forsøk på kjøp av narkotika.
  4. Lørdag 23. mai 2020 innførte han 234 kilo hasj og marihuana fra Nederland til Norge.»
- (3) Tiltalen bygger på at de ulike handlingene i grunnlaget er ett sammenhengende straffbart forhold.
  - (4) Oslo tingrett avsa 21. september 2022 dom med slik domsslutning for så vidt gjelder A:

«2.

- a) A, født 00.00.1978, dømmes for overtredelse av straffeloven § 232 annet ledd første straffalternativ, jf. § 231 første ledd, jf. § 15, til en straff av fengsel i 7 – syv – år. I straffen fragår 875 – åttehundreogsyttifem – dager for utholdt frihetsberøvelse i anledning saken.
- b) I medhold av straffeloven § 69 dømmes A til å tåle inndragning av kr. 150.139,- – etthundreogfemtiusenettthundreogtrettini.»

- (5) Tingretten anså forholdene i tiltalens post I b som ett sammenhengende straffbart forhold, men fant at A ikke kunne holdes ansvarlig for innførselen av narkotika beskrevet i post I b nr. 1. Derimot fant tingretten det bevist at han var skyldig etter tiltalens post I b nr. 2–4.
- (6) Påtalemyndigheten anket til lagmannsretten. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under straffespørsmålet for tiltalens post I b. A innga motanke over saksbehandlingen og bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for den samme posten i tiltalen.
- (7) Ved Borgarting lagmannsretts beslutning 14. desember 2022 ble påtalemyndighetens anke henvist til behandling. For så vidt gjelder tiltalens post I b nr. 2–4, ble henvisningen begrenset slik at ankebehandlingen skulle skje på grunnlag av det faktum som tingretten fant bevist og har beskrevet i dommen.
- (8) Borgarting lagmannsrett avsa 15. februar 2023 dom med slik domsslutning:

«I tingrettens dom, slutningens punkt 2 a) vedrørende A, født 00.00.1978, gjøres den endring at straffen settes til fengsel i 13 – tretten – år. Til fradrag i straffen kommer 1 024 – ettusenogtjuefire – dager for utholdt varetekt.»
- (9) I motsetning til tingretten fant lagmannsretten det bevist at A også innførte narkotika til Norge med det innhold og i det omfang som følger av tiltalens post I b nr. 1.
- (10) A har anket til Høyesterett. Anken gjelder lovanvendelsen og saksbehandlingen. Det er vist til at lagmannsretten ikke har lagt til grunn det strenge beviskravet som gjelder i straffesaker, at sentrale bevis ikke ble undergitt en forsvarlig behandling og kontradiksjon, og at politiet og påtalemyndigheten ikke har sørget for at saken var tilstrekkelig opplyst. Det er lagt ned påstand om at lagmannsrettens dom oppheves.
- (11) *Påtalemyndigheten* har tatt til motmæle og lagt ned påstand om at anken ikke tillates fremmet.
- (12) Høyesteretts ankeutvalg sendte brev til partene 26. mai 2023. I brevet ble partene bedt om å uttale seg om hvorvidt tiltalte har ankerett, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum.
- (13) A har i korte trekk anført at han har den alminnelige ankerett i behold selv om tiltalen er utformet som en fortsatt forbrytelse. Siden tiltalen kunne vært utformet som enkeltstående overtredelser i realkonkurrens, har han ankerett.
- (14) *Påtalemyndigheten* har gjort gjeldende at tiltalte ikke har ankerett. Det straffeprosessuelle skillet mellom et sammenhengende straffbart forhold og flere enkeltstående forbrytelser må

gjennomføres konsekvent, også når det gjelder spørsmål om ankerett. Det er viktig at dette skillet fastholdes, fordi det får betydning i en rekke sammenhenger, både strafferettslig og straffeprosessuelt.

Ankeutvalgets syn på saken

Ankeutvalgets kompetanse

- (15) Etter straffeprosessloven § 323 første ledd første og andre punktum kan en anke til Høyesterett ikke fremmes uten samtykke av Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke skal bare gis når anken gjelder spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken prøvd i Høyesterett.
- (16) Dersom en anke fra siktede gjelder forhold vedkommende er frifunnet for av tingretten, men domfelt for i lagmannsretten, har siktede likevel ankerett. Anken kan da bare nektes fremmet dersom ankeutvalget finner det klart at anken ikke vil føre fram, jf. straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.
- (17) Ankeutvalget tar først stilling til spørsmålet om ankerett.

Har tiltalte ankerett?

- (18) Det avgjørende for om tiltalte har ankerett etter straffeprosessloven § 323 første ledd tredje punktum, er om lagmannsretten har dømt tiltalte for et «forhold» som han ble frifunnet for i tingretten. Tiltalen bygger her på at de fire handlingene i post 1 b er ett sammenhengende straffbart forhold, jf. straffeprosessloven § 38.
- (19) Spørsmålet om hva som er samme forhold i narkotikasaker, er behandlet av Straffelovrådet i NOU 1982: 25 side 37–38. Her heter det:

«En sammenhengende salgsvirksomhet betraktes som regel som ett forhold. Det samme gjelder en sammenhengende innførsels- eller utførselsvirksomhet. ... Derimot betraktes innførsel, salg og utførsel som forskjellige straffbare forhold. ... Når det er på det rene at det er det samme parti som kanskje først har vært innkjøpt i utlandet, dernest innført og oppbevart og til slutt solgt, er det etter Straffelovrådets oppfatning liten grunn til å gjøre innkjøpet, innførselen og oppbevaringen til særlige tiltaleposter. Det må her være tilstrekkelig å reise tiltale for sluttresultatet i handlingskjeden, salget av stoffet.»
- (20) Straffelovrådets synspunkter er nyansert i senere avgjørelser fra Høyesterett. I avgjørelsen inntatt i Rt-2005-1524 uttaler førstvoterende i avsnitt 13:

«Truleg må det avgjerast konkret om det er naturleg å sjå på brota som eitt samanhengande tilhøve eller som særskilde brot, jf. Rt-1979-190. Dersom den som innfører det narkotiske stoffet, sel det etterpå, er det mest naturleg å sjå salet som eit nytt sjølvstendig brot. Oppbevaring må etter omstenda vurderast på same viset. Det kan vere grunn til å vise varsemd med overprøving av oppdelinga etter § 162, fordi det ofte vil vere tale om ei konkret vurdering.»

- (21) Dette er fulgt opp i en kjennelse inntatt i Rt-2006-964. Førstvoterende siterer blant annet avsnitt 13 i 2005-avgjørelsen og fortsetter i avsnitt 15 slik:

«Jeg er enig i de generelle betraktninger som førstvoterende her gir uttrykk for. Hvorvidt handlingene skal bedømmes som ett sammenhengende forhold eller flere særskilte lovbrudd, må bero på en skjønnsmessig helhetsvurdering, som i stor grad må avgjøres ut fra de konkrete forhold i den enkelte sak. Sentrale momenter vil her være ulikhet med hensyn til handlingenes art og avstand i tid og sted for handlingenes utførelse.»

- (22) Høyesterett så «ikke grunn til å legge spesiell vekt på» de siterte uttalelsene fra Straffelovrådet, se avsnitt 17. Førstvoterende legger til at den rettsforståelse som Høyesterett ga uttrykk for i Rt-2005-1524, gir mulighet for «en hensiktsmessig håndtering av de avgrensingsproblemene som man her vil stå overfor».
- (23) I lys av disse avgjørelsene er det ikke åpenbart at det var riktig av påtalemyndigheten å anse alle handlingene i tiltalens post I b som ett sammenhengende straffbart forhold, jf. straffeprosessloven § 38. Utvalget finner det imidlertid ikke nødvendig å ta stilling til dette.
- (24) Riktignok er vurderingen av hva som er samme forhold, i utgangspunktet sammenfallende i straffeprosessloven § 38 og § 323 første ledd tredje punktum. Men dette gjelder ikke fullt ut. Utvalget viser til HR-2022-2297-A avsnitt 24, hvor førstvoterende i tilknytning til vurderingen etter § 38 uttaler:

«Hva som er samme forhold, har betydning også ved anvendelsen av andre bestemmelser i straffeprosessloven, som § 51 om rettskraft og § 323 første ledd tredje punktum om ankerett. Vurderingene vil ofte være sammenfallende. Men ulike hensyn kan gjøre seg gjeldende, og avgrensningen av det straffbare forholdet blir derfor ikke nødvendigvis den samme i de forskjellige bestemmelsene.»

- (25) I samme retning uttaler ankeutvalget i avsnitt 13 og 14 i HR-2020-1659-U:

«I saken inntatt i Rt-2012-1857 gjaldt tiltalen voldtekt, mens tingretten bare dømte tiltalte for legemsfornærmelse. Lagmannsretten dømte derimot for voldtekt. Ankeutvalget bemerket i avsnitt 21 at tingrettens subsumsjonsendring ikke var i strid med straffeprosessloven § 38. Ved vurderingen etter § 323 måtte domfellelsen i lagmannsretten likevel anses som et annet forhold. I tillegg til den store forskjellen i straffenivå ved domfellelse etter de to straffebudene fremhevet ankeutvalget videre i avsnitt 22:

‘Og når man dessuten tar i betraktning de hensyn som begrunner domfeltes ankerett ved frifinnelse i tingretten og senere domfellelse i lagmannsretten, finner ankeutvalget at § 323 første ledd tredje punktum kommer til anvendelse.’

Tilsvarende synspunkter synes å ligge til grunn for ankeutvalgets avgjørelse i HR-2017-1015-U. Utvalget viser også til HR-2016-540-U og HR-2017-1792-U.»

- (26) I saken her fant tingretten ikke bevist at tiltalte hadde forholdt seg som nevnt i tiltalen post I b nr. 1 – innførsel av 276 kilo hasj og 35 kilo amfetamin fra Nederland til Norge. Lagmannsretten fant handlingen bevist og skjerpet straffen fra fengsel i 7 til 13 år. Det er tale om en handling som isolert sett er svært grov, og som har fått stor betydning for straffutmålingen. I lys av de hensyn som begrunner bestemmelsen om ankerett, finner ankeutvalget at anken må bedømmes etter straffeprosessloven § 323 første ledd tredje

punktum. Dette innebærer som nevnt at anken bare kan nektes fremmet dersom ankeutvalget finner det klart at anken ikke vil føre fram. En eventuell ankenektelse må begrunnes, jf. § 323 andre ledd andre punktum.

Spørsmålet om anken skal fremmes

- (27) Tiltalte har for det første anket over *lovanvendelsen*. Det er gjort gjeldende at lagmannsretten «ikke i tilstrekkelig omfang har lagt til grunn det strenge beviskravet som gjelder i straffesaker».
- (28) Ankeutvalget er ikke enig i at lagmannsretten har bygget på feil lovanvendelse i anvendelsen av beviskravet. Lagmannsretten tar et korrekt rettslig utgangspunkt når den innledningsvis i drøftelsen av tiltalens post I b nr. 1 uttaler at det er «bevist utover enhver rimelig og fornuftig tvil at han innførte narkotika på det vis og i det omfang» som er beskrevet i tiltaleposten. Det er ingenting i drøftelsen av de ulike bevisene som rokker ved at lagmannsretten har forstått beviskravet korrekt. Ankeutvalget finner det enstemmig klart at anken ikke vil føre frem på dette punktet.
- (29) Anken gjelder for det andre *saksbehandlingen*. Tiltalte har anført at sentrale bevis ikke ble undergitt en forsvarlig behandling og fullstendig mulighet for kontradiksjon, jf. EMK art. 6. Det er videre gjort gjeldende at feilene også kan vurderes som saksbehandlingsfeil i form av mangelfulle domsgrunner.
- (30) Etter utvalgets syn er lagmannsrettens domsgrunner grundige og overbevisende. Det er redegjort i detalj for de ulike bevisene og for betydningen av dem. Dommen etterlater ingen tvil om at det var grunnlag for domfellelse. Utvalget kan heller ikke se at det er noe hold i argumentene om uforsvarlig saksbehandling og manglende kontradiksjon. Mange av anførselene i støtteskrivet retter seg i realiteten mot bevisbedømmelsen. Også på dette punktet finner ankeutvalget det enstemmig klart at anken ikke vil føre frem.
- (31) Anken gjelder ikke spørsmål som har betydning utenfor den foreliggende sak, og det er heller ikke av andre grunner særlig viktig at saken prøves i Høyesterett. Etter dette nektes anken fremmet.
- (32) Beslutningen er enstemmig.

S L U T N I N G

Anken nektes fremmet.

Espen Bergh
(sign.)

Per Erik Bergsjø
(sign.)

Kine Steinsvik
(sign.)